

TREND

ÇUHADAROĞLU

ŞUBAT 2015 / SAYI 42

İNCEK LOFT PROJESİNDE ÇUHADAROĞLU TERCİH EDİLDİ

AYŞİN DEMİREL: "İNŞALLAH YENİ TESİSİMİZ HEPİMİZE YENİ UMUTLAR VE YENİ İŞLER GETİRİR"

ÇUHADAROĞLU 38. YAPI FUARINA HAZIRLANIYOR

PROJE: KÜÇÜKÇEKMECE BELEDİYESİ YENİ HİZMET BİNASI

DOĞAN HASOL: "İYİ MİMARİ İÇİN İLK ADIM KENTSEL PLANLAMADIR"

KONUK MİMAR

Has Mimarlık Kurucu Ortağı Doğan Hasol “İyi Mimari İçin İlk Adım Kentsel Planlamadır”

Mimarlık mesleğinin yanı sıra yapı sektörüne çok farklı ve önemli “değer”ler de katan Doğan Hasol, “Şehirlerimizin bir an önce tutarlı planlara kavuşması lazım. İyi mimari için ilk adım kentsel planlamadır. O olmazsa iyi mimarlık üretmek çok zor” diyor...

Sizin için “cephe”, “çatı” veya “kabuk” ne anlam ifade ediyor?

Binalarımızı her şeyden önce “insan” için yapıyoruz. İçinde yaşayanlar olduğu kadar dışarıda her gün önünden geçen, o binayı gören insanları da düşünerek, yani kentsel mekâna katılan bir unsur olarak da ele alıyoruz. Yaptığımız bina kentin bir parçası oluyor zaten. Bunun başarılı olması için çaba göstermek lazım. Binanın sadece iç mekânı değil, oluşturduğu kentsel mekân da çok önemli. Binanın çevresiyle ilişkileri, kütlesi, ölçeği, cephesi, çatısı bütün bunlar kentsel mekâna katkıda bulunuyor. Dolayısıyla hepsi çok önemli.

Ben çatıyı beşinci cephe gibi görüyorum. Yani binanın dört cephesi varsa, çatı da beşinci cephedir. Onun da hiçbir şekilde ihmal edilmemesi lazım. Çünkü şehirler artık yukarıdan da görülüyor. Google’ı açtığınız zaman bile binanızı tepeden görebiliyorsunuz; bu durumda çatı da cephe kadar görünür oluyor. Dolayısıyla bunlar bizim kente ve kent sakinlerine olan borcumuz. O bakımdan binaların iç mekânına gösterdiğimiz özenin aynısını çatısına ve cephesine de göstermemiz gerekiyor.

Tabii, çatının ve cephenin ciddi bir şekilde koruyucu işlevi de bulunuyor. Binayı yağmura, kara, dış etkenlere karşı koruyor. Isı kaybını ya da gereksiz ısı girişini önlemek için de bunlara özen gösterilmesi gerekiyor.

Çatıyı beşinci cephe olarak gördüğünüzü söylediniz. Fakat artık bazı formlarda binanın çatısı neresi, cephesi neresi pek anlaşılabilir...

Haklısınız... Geleneksel formlar yerine örneğin Haydar Aliyev Kültür Merkezi gibi, baktığınız zaman neresi cephe, neresi çatıdır anlayamadığınız yapılar da var. Burada bir parantez açmak gerek; Cumhurbaşkanı İlham Aliyev’in tutumuyla, Türkiye’de kültür yapılarına ve genelde mimariye nasıl bakıldığı arasında farklılıklar var. Özellikle son dönemde ciddi bir tutum farkı olduğu ortaya çıkıyor. Bunu, Zaha Hadid’e yaptırılmış olması, yani bir yabancı mimara yaptırılmış olması açısından söyleyemiyorum. Bizde de yabancı mimarlara çok iş yaptırılıyor ama yabancı mimarların yaptıkları bizim burada yaptıklarımızın ötesine geçmiyor. Her zaman söylediğim bir şey vardır: “İyi mimarlık için yalnızca mimarın iyi olması yetmez. Mal sahibinin, işverenin de aynı kültür ve görgüye sahip olması gerekir”. Dolayısıyla, ortaya çıkarılan bina ya da daha iddialı bir deyişle mimari yapıt, yalnızca mimarın eseri değildir, ortak bir eserdir. Bir ressamın tablosu, heykeltıraşın heykeli gibi değildir mimari ürün. Onlar yalnızca kendi fantezilerine göre eserler ortaya koyabilirler. Ama mimarlık sadece mimarın fantezisiyle yapılabilecek bir iş değil. Çeşitli grupların, kişilerin ya da kurumların katılımıyla gerçekleştirilen bir sanat. Dolayısıyla hepsinin dengelenmesi lazım. Önce toplumun mimarlığı

“Geleneksel mimarimizde, örneğin camilerimizde mükemmel bir iç-dış birlikteliği vardır. Dışardan ne görüyorsanız, içeriden baktığınızda da onun negatif formunu görürsünüz”

istememesi gerekiyor. Bizim toplumumuz mimarlığı istiyor mu? Farkında mı? Bence değil. Toplum, mimariyi ne kadar isterse, mimari de o kadar gelişir.

Cephe ya da çatı tasarlarken nelere dikkat edilmeli? Öncelikler neler olmalı?

Biraz önce de değindiğimiz gibi cepheyi ve çatıyı birbirinden çok farklı düşünmemek lazım. Bina bir bütündür, bunun içinde her şey var. Cephe de var, çatı da var, iç mekânlar da var. Örneğin iç-dış birlikteliği... Biz HAS Mimarlık olarak çalışmalarımızda buna çok önem veriyoruz. Geleneksel mimarimize, örneğin camilere baktığınız zaman mükemmel bir iç-dış birlikteliği vardır. Dışardan ne görüyorsanız, içeriden baktığınızda da onun negatif formunu görürsünüz. Dışardan baktığınızda içeride ne algılayabileceğinizi kestirmek kolaydır. İşin doğrusu da bu zaten. İç-dış birlikteliği çok önemli.

Mekân gerekliliklerini ortaya koyup formu oluşturduktan sonra işin teknolojik boyutu geliyor. Yapıyı neyle yapacak, neyle kuracaksınız? Bir de mimarlığı sanat boyutuyla ele aldığımız zaman, hep yeni bir şeyler söylemek zorundasınız. Bugün artık 16. yüzyıl yapılarının taklitlerini yapmanın hiçbir anlamı yok. O devirde tuğlayla yapılmış olan kubbeyi bugün betonarmeyle yapmak marifet değil. O dönemde büyük açıklıkları geçmek, merkezi mekân yaratmak için tek çıkar yol, yassı tuğla kullanılarak kubbe yapmaktı. Bugün kubbe yapmak istiyorsanız bunun çok çeşitli yöntemleri, olanakları var. Betonarme kabukla da yapabilirsiniz, çelikle de, hatta pnömatik sistemlerle dahi yapabilirsiniz.

Biz tarihin bize miras olarak bıraktığı yapılarla övünüyoruz. Bu yetmez... Biz bugünden yarına ne bırakacağız? Sonuçta bizim torunlarımız neyle övünecek? Yarına bugünden bırakabileceğimiz çağdaş, yenilikçi eserler yaratmak zorundayız. Sanatta taklit olamaz. Taklitçi bir ressam düşünabiliyor musunuz? Ya da taklitçi bir heykeltıraş? Zaten onu yapana ne ressam denir, ne de heykeltıraş. Dolayısıyla mimar da hiçbir şeyi taklit edemez. Selçuklu tarzı, Osmanlı tarzı vs... Bu devirde böyle şeyler olamaz. O yolda yapılanlar, değerli mimarlık yapıtları oluyor mu? Örneğin Ankara’daki Kocatepe Camisi mimarlık yapıtı olabildi mi? Sinan’ın eserleriyle övünebildiğimiz gibi Kocatepe’yle de

övünebiliyor muyuz? Bugün Ataşehir'de yapılan cami var; o da öyle... Bir mimar olarak bunlarla nasıl övüneceğiz? Çok güzel taklit ettik diye mi?..

Sizce cephelerde ne değişiyor?

Yeni malzemelerin sağladığı yeni form olanakları var. Bilbao'daki Guggenheim Müzesi'ni düşünün, titanyumun kullanılmasını, devreye girmesini... Titanyum aslında binalar için üretilmiş bir malzeme değil; uçaklar için levha malzeme olarak ortaya çıkmıştı. Ama çok isabetli bir şekilde binalarda da kullanılmaya başlandı. Cam teknolojisindeki gelişmeler, öteki teknolojiler... Bugün gökdelenler yapılabiliyorsa bu, çelikteki, betonarmedeki, camdaki gelişmeler sayesinde olabildi. Asansörün ortaya çıkması, pompalama sistemlerinin gelişmesi, o yüksekliklere kadar sıvıları pompalayabilmeleri, yangın güvenlik sistemleri vs. sayesinde olabildi. Kısacası, teknolojinin mimariye kattığı değerler var. Bunlar yeni formların da ortaya çıkmasına olanak veriyor.

Bilindiği gibi, eskiden istenilen büyüklükte cam yapmaya olanak yoktu. Vaktiyle dökme cam yapılıyordu, küçük küçük cam karolar halinde pencerelere takılabiliyordu. Şimdi camların teknolojik üstünlükleri olanları da var; güneş

kontrol camları, parlamaz camlar, lamine camlar, ısı yalıtım camları vs. Bugün malzemenin ve teknolojinin sunduğu ciddi olanaklar var. Bu çağda, bunların kullanılması doğaldır.

Sizin cephede tercihleriniz ne oluyor?

Tabii konuyu sadece malzeme olarak düşünmek doğru değil. Örneğin, baş ağrısı için bir ilaç kullanıyorsunuz, başınızın ağrısı geçiyor ama midenizde sıkıntı varsa onu azdırıyor. Yani nerede neyin kullanılacağı çok önemli. Ön yargıyla benim tercihim şu malzemedir, diyemezsiniz. Bu çağda o kadar çok çeşitlilik var ki. Vaktiyle taş, ahşap, kerpiç, tuğla gibi belirli malzemelerle inşaat yapılıyordu. Malzeme çeşidi çok sınırlıydı. Bu az çeşitle, standartlaşmış yöresel detaylarla yüzyıllar boyunca inşaat yapıldı. Bugün öyle değil. Binlerce malzeme, binlerce detay var. Her malzeme size yepyeni olanaklar yarattığı gibi sorunlar da getirebiliyor; onları da çözmek zorundasınız. Bir iş için çok elverişli olan malzeme, başka bir iş için elverişli olmayabilir.

Hem malzeme hem uygulama konusunda cephe sektörünü nasıl görüyorsunuz?

Türkiye bu konuda kendisini iyi yetiştirdi. En çapraşık binaların bile cepheleri bugün başarıyla yapılabiliyor. Örneğin bizim Levent'teki Kristal Kule. Yapımı mucize gibi bir şey. O formların yaratılması, biraz önce konuştuğumuz gibi, yeni malzemelerin ve teknolojinin getirdiği olanaklarla mümkün olabiliyor. Çeliğin kullanılması, camın, bilgisayarın devreye girmesi... Bilgisayar olanakları kullanılmış olmasaydı Kristal Kule gibi bir bina yapılamazdı. Yalnızca tasarımda, çizimde değil, yapımda da bilgisayar olanaklarından yararlanılıyor.

Öte yandan, tasarımın yanı sıra uygulama da çok titizlik istiyor. Yıllar önce, ülkenin geleneksel yapım için yetişmiş kadroları vardı. Benim ilk işim 1962'de Üsküdar'daki, bir bölümü yola gitmiş Büyük Hamam'ın çarşıya dönüştürülmesi işiydi. O sırada çok iyi restorasyon ustaları vardı. Onların çoğu geldiler benden referans mektubu aldılar Almanya'ya gidebilmek için. O tarihlerde Almanya ile yapılmış olan anlaşma, uzmanlaşmış ustaların gitmesi yönünde değildi, sıradan işçilerin gitmesi içindi. Ama işçiler Tophane'deki İş ve İşçi Bulma Kurumu bürolarında, anlaşma başka türlü olduğu halde sınava sokuldular. Hatta sınavın yanı sıra referans mektupları istendi kendilerinden. Türkiye o dönemde gerçekten büyük bir işgücü kaybına uğradı ve bir boşluk doğdu. Sonrakiler, "her işi yaparım abi" diyen insanlar kuşağını oluşturdu. Bizim bugünkü çürük yapı stoğumuzda nitelikli işçilik eksikliğinin de çok ciddi bir payı vardır.

Malzemenin teknolojik olarak hızla geliştiği döneme geldiğimizde, yeni malzemeleri uygulayacak nitelikli işçi kadroları henüz yetiştirilememiştir. Açık, hala sürüyor.

İnşaatlarımızda bunca kazalar biraz da eğitim eksikliğinden kaynaklanıyor. İş kazalarında dünya üçüncüsü, Avrupa birincisiyiz. İnsanları yetiştirmeden her türlü işe koşuyoruz; onlar da yapabildikleri kadarını yapıyorlar, kendi hayatlarını bile garantiye alamadan çalışıyorlar.

Kendi yapılarınız içinde cephesi en çok hoşunuza gidenler hangileri?

Gebze'de Anadolu Sağlık Merkezi'ne bir otel yaptık. Hasta yakınları ve hastanede kalması gerekmeyen hastaların kalması için. Onun giriş kısmı mesela son derece hoş, cephe plastiği olarak. Benim çok hoşuma giden bir iş. Son zamanlarda Kahramanmaraş'ta yaptığımız ING Bank IT&Operasyon Binası da öyle... Swissôtel Grand Efes İzmir'de de dikkat çekici örnekler var.

İstanbul ölçeğinde konuşursak sizce kente değer katan son dönemde yapılmış projeler hangileri?

Biz bir bakıma bu soruyla, Hürriyet gazetesinin düzenlediği "Sign Of The City Awards" yarışmasında da karşılaşmış olduk. Yarışmaya Türkiye'nin çeşitli yerlerinden yüz elliye yakın sayıda proje geldi. Değerlendirme ölçütleri olarak, yerleşme kararları, çevreyle bağdaşma, mimari kimlik, mimari olgunluk, taşıdığı estetik değerler, işlevlere uygunluk, coğrafi ve iklimsel koşullara uygunluk, strüktürel olgunluk, teknik gerekliliklere uygunluk, ekolojik veriler, bakım kolaylığı, sürdürülebilirlik ve ekonomik çözüm gibi kriterlere bakarak değerlendirmeye çalıştık.

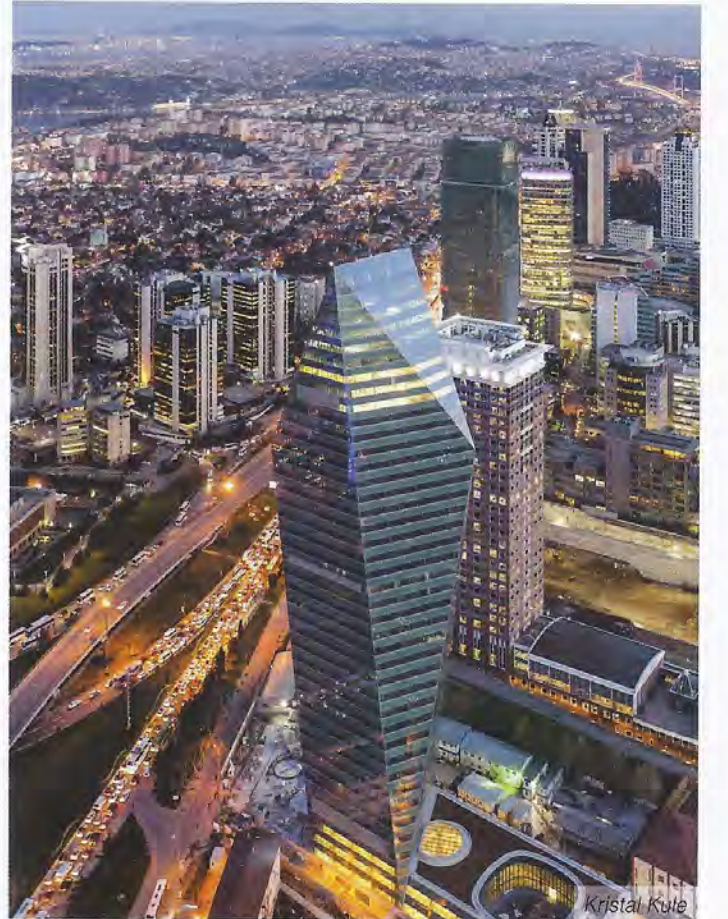
Bugünlerde gördüğümüz en büyük sıkıntı, İstanbul'un ciddi bir planlamasının olmaması. Öteki kentlerimizin de öyle. Var olan planlar uygulanmıyor, plan değişiklikleriyle parsel bazında noktasal uygulamalar yapılıyor. Mal sahibi ya da müteahhit kendi gücüne göre aşağı yukarı istediği imar durumunu elde ediyor. Ondan sonra çevreyle barışık mıdır, değil midir, hiç düşünmeden, buradan en çok kârı nasıl sağlım anlayışı içinde yatırımını gerçekleştiriyor. Sıkıntımız asıl şuradan kaynaklanıyor... Bir arazinin imar nedeniyle artan değeri varsa, o artan değer kente mal edilmesi gerekir, arsa sahibinin cebine değil. Bunun sağlanması gerekiyor. Böyle olsa, arsa sahipleri de yoğunluk artırmak için bu kadar talepkâr olmazlar. Bu işin ucunun açık olduğunu bildikleri için yoğunluk ve yükseklik artırma konusunda ısrarlılar. 3 emsal verilmiş olan yerde arsanın 15 kez kullanıldığını gördük. İnşaat, arsanın tümünde 7 kat yerin dibine gidiyor. Bu olacak şey değil. İstanbul öyle bir hale geldi ki, neredeyse bitişik düzende yapılmış gökdelenler var. Büyükdere Caddesi'nde örneklerini görebilirsiniz. Çok az aralıklarla gökdelenler mevcut. Bu vahşi yapılaşma içinde mimari değerler de kaybolup gidiyor.

Biz nelerle övünüyoruz? Şöyle görkemli AVM'ler yaptık vs. İyi de yoğunluğu nedir? Çevresine hizmeti, katkısı

Anadolu Sağlık Merkezi'ndeki Otel Binası

nedir? Yapılaşma, değiştiğimiz koşullara sahipse mimarlık ürünüdür; çevresiyle barışıkta mimarlıktır. Şehirlerimizin bir an önce tutarlı planlara kavuşması lazım. İyi mimari için ilk adım, kentsel planlamayla, kentsel tasarımla başlıyor. Onlar olmazsa iyi mimarlık üretmek çok zor. İstanbul'da kuşkusuz çok iyi mimarlık örnekleri var. Açın Serbest Mimarlar Derneği'nin web sitesine bakın neler yapıldığına. Tek tek baktığınız zaman hoşunuza gidiyor ama o binaları perişan bir çevre içinde çıplak gözle gördüğünüz zaman aynı etkiyi bulamıyorsunuz. İstanbul'da o kargaşanın içinde tek tek var olan çok iyi mimari eserler kaybolup gidiyor. ☐

Kıstal Kule